

๑๒. ผลของการให้ความรู้เรื่องการเกิดปฏิกิริยาระหว่างยา Kaletra® และ Ergotamine ในผู้ป่วยที่ได้รับยาต้านไวรัส Kaletra® ที่มารับบริการ ในคลินิกเพื่อน โรงพยาบาลศรีสะเกษ
ภญ. บงกช อินทร์พิมพ์ และ ภญ.รุ่งริวาเรืองหงษา หน่วยจ่ายยาคลินิกพิเศษ กลุ่มงานเภสัชกรรม

บทนำและวัตถุประสงค์

จากหลักฐานทางวิชาการ การเกิด Fatal Drug Interaction ระหว่างยากลุ่ม Proteinase Inhibitor (Kaletra®) กับ Ergotamine Derivative (Ergotamine) หากใช้ร่วมกันมีผลเพิ่ม ความเสี่ยงในการเกิดพิษจาก ergot หรือเกิดภาวะ ergotism ซึ่งผู้ป่วยจะเกิดความผิดปกติต่อร่างกายคือจะทำให้เกิดหลอดเลือดหดตัวตามที่ต่างๆอย่างรุนแรง ที่แขนขา ทำให้เกิดการขาดเลือด ถ้าเป็นที่สมองทำให้ชักหรืออัมพาต จำเป็นเข้าต้องรับการรักษาในโรงพยาบาลและอาจรุนแรงเสียชีวิตได้ ผู้ป่วยโรคเอดส์ ที่ได้รับยาต้านไวรัส Kaletra® มีโอกาสที่จะได้รับ Ergotamine ได้หลายช่องทาง คือ ในโรงพยาบาล คลินิก เอกชน หรือร้านขายยาทั่วไป การศึกษาในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจของผู้ป่วย เรื่องการเกิดปฏิกิริยาระหว่างยา Kaletra® และ Ergotamine ที่จะทำให้เกิดผลเสียที่ร้ายแรง จนถึงขั้นเสียชีวิตได้ และเพื่อให้ผู้ป่วย สามารถ หลีกเลี่ยงการใช้ยากลุ่มดังกล่าวร่วมกัน เมื่อมีการใช้บริการตามร้านขายยา หรือคลินิกเอกชน

วิธีการศึกษา เก็บข้อมูลโดยใช้การสอบถามก่อนและหลังให้ความรู้ ใน ๕ ประเด็น คือ ๑. ผู้ป่วยรู้จักยาต้านที่ใช้ อยู่คือ Kaletra® หรือไม่ ๒. ผู้ป่วยรู้จักยารักษาอาการปวดศีรษะไมเกรน คือ ergotamine หรือไม่ ๓. ผู้ป่วยรู้หรือไม่ว่าหากใช้ Ergotamine ร่วมกับ Kaletra® จะเกิดอันตรายรุนแรงจนถึงขั้นเสียชีวิต ๔. อาการผิดปกติหลังจากใช้ยาทั้ง ๒ ชนิดร่วมกัน ๕. ผู้ป่วยทราบหรือไม่ว่าห้ามซื้อยาแก้ปวดไมเกรน มารับประทานเอง ร่วมกับการให้เอกสารข้อมูลความรู้เรื่องการเกิดปฏิกิริยาระหว่างยา แนบกับสมุดประจำตัวผู้ป่วย โดยดำเนินการในผู้ป่วยทุกรายที่ได้รับยาต้านไวรัส Kaletra® ที่มารับ บริการที่คลินิกเพื่อน โรงพยาบาลศรีสะเกษ ตั้งแต่เดือน เมษายน - สิงหาคม ๒๕๕๕ รวมทั้งสิ้นจำนวน ๒๗ ราย แล้วนำมา วิเคราะห์และประมวลผลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ (ใช้สถิติ paired T-Test)

ผลการศึกษา จากการให้ผู้ป่วยตอบแบบสอบถามก่อนการให้ความรู้ พบว่าผู้ป่วยจำนวน ๒๒ ราย (๘๑.๔๘%) รู้ว่าตนเอง ใช้อยู่ยาต้านชื่อ Kaletra® มี ๓ ราย (๑๑.๑๑%) เท่านั้น ที่รู้จักยา Ergotamine และมี ๕ ราย (๑๘.๕๒%) ที่เคยได้รับความรู้ เรื่องการเกิดปฏิกิริยาระหว่างยา Kaletra® และ ergotamine ผู้ป่วย ๑๘ ราย (๖๖.๖๗%) ที่รู้จักอาการพิษที่เกิดจากการ ใช้อยู่ร่วมกันและผู้ป่วย ๑๕ ราย (๕๕.๕๖%) ที่จะไม่ซื้อยาแก้ปวดไมเกรน ergotamine มารับประทานเอง และส่วนข้อมูล หลังการให้ความรู้พบว่า ผู้ป่วยทุกราย (๑๐๐ %) มีความรู้เพิ่มขึ้นทั้ง เรื่องว่าตนเองใช้อยู่ยาต้านชื่อ Kaletra® และ รู้จักยาแก้ ปวดไมเกรนคือ Ergotamine ผู้ป่วยจำนวน ๒๖ ราย (๙๖.๓%) ที่รู้จักอาการพิษที่เกิดจากการใช้ยาาร่วมกัน และมีผู้ป่วย จำนวน ๒๔ ราย (๘๘.๘๙%) ที่จะไม่ซื้อยาแก้ปวดไมเกรน ergotamine รับประทานเอง

สรุปและข้อเสนอแนะ

คะแนนรวมเฉลี่ยพบว่า ก่อนให้ความรู้ผู้ป่วยได้คะแนนรวมเฉลี่ยน้อยกว่าหลังให้ความรู้ คือ ๓.๑๑ (๖๒.๒%) และ ๔.๘๑ (๙๖.๒%) ตามลำดับ($P < 0.05$) ดังนั้นการดำเนินการให้ความรู้แก่ผู้ป่วยเรื่องการเกิดปฏิกิริยาระหว่างยา Kaletra® และ Ergotamine ในผู้ป่วยที่ได้รับยาต้านไวรัส Kaletra® จะสามารถป้องกันไม่ให้เกิดผลเสียจากปฏิกิริยาระหว่างยา เมื่อใช้ยาทั้ง ๒ ชนิดร่วมกัน จนบางครั้งรุนแรงจนอาจเสียชีวิตได้